

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA PELE (FAL)

LEPHEPHE LA BORARO (P3)

2017

MEPUTSO: 100

NAKO: Diiri tše 2½

Palomoka ya matlakala a dipotšišo ke 6.

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Lephephe le, le arotšwe ka DIKAROLO TŠE THARO, e lego YA A, YA B le YA C.

KAROLO YA A: Ditaodišo (50)
KAROLO YA B: Ditšweletšwa tša tirišano tše telele (30)
KAROLO YA C: Ditšweletšwa tša tirišano tše kopana (20)

2. Araba potšišo E TEE karolong YE NNGWE le YE NNGWE.
3. Šomiša polelo yeo o lekwago ka yona.
4. Thoma KAROLO YE NNGWE le YE NNGWE letlakaleng LE LEFSA.
5. Beakanya (ka tsela ya mmepe wa monagano, seswantšho, mantšu a bohlokwa le tše dingwe) o be o dire padišišobohlatse. Peakanyo ya gago e tšwelele pele ga ditšweletšwa ka moka.
6. Peakanyo e bonagale gabotse. E laetšwe ka go thala mothalo wa go putla.
7. Šomiša nako ya gago ka tsela ye:
- KAROLO YA A: Metsotso ye 80
KAROLO YA B: Metsotso ye 40
KAROLO YA C: Metsotso ye 30
8. Dikarabo di nomorwe go ya le ka fao dipotšišo di nomorilwego ka gona.
9. Efa KAROLO YE NNGWE le YE NNGWE hlogo ya maleba.
10. Ngwala ka bothakga le ka mongwalo wa go balega.

KAROLO YA A: DITAODIŠO**POTŠIŠO YA 1**

Kgetha E TEE go dihlogo tše seswai tše di latelago gomme o ngwale taodišo ya botelele bja mantšu a go se fete a 300.

Taodišo e rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano goba lenaneo leo le ka go thušago go rulaganya. O tla fiwa meputso ya go rulaganya.

- 1.1 Ruri ke ditiro tša mahlabišadihlong. **[50]**
- 1.2 Kaonafatšo ya ditirelo e ka botsefatša tikologo ya rena. **[50]**
- 1.3 Go itšeela molao matsogong ... **[50]**
- 1.4 Go hlokofala ga gagwe e bile tobo e kgolo go Mafrika Borwa. **[50]**
- 1.5 Thuto e bula mabati a tšwelopele. **[50]**
- 1.6 Bafsa ba metsesetoropo ba na le menyetla go feta ba dinagamagae. **[50]**
- 1.7 Lebeledišiša diswantšho tše gomme o ngwale taodišo ka SE TEE sa tšona. Diswantšho tše di ka tsoša maikutlo goba boikgopolelo bjo bo itšego.

ELA HLOKO: Go swanetše go ba le kamano magareng ga taodišo ya gago le seswantšho se o se kgethilego.

1.7.1

[E tšwa go: www.google.co.za]

[50]

1.7.2

[E tšwa go: Inthanete]

[50]

PALOMOKA YA KAROLO YA A:

50

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE TELELE**POTŠIŠO YA 2**

Araba potšišo E TEE go tše nne tše di latelago. Botelele bja karabo ya gago e be mantšu a go se fete a 150 (diteng fela).

Setšweletšwa se rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano goba lenaneo leo le ka go thušago go rulaganya. O tla fiwa meputso ya go rulaganya.

2.1 LENANEO THERO LE METSOTSO

Sekolong sa geno go biditye kopano ya kgothekgothe ya batswadi mabapi le go beakanya ka moo le ka kaonafatšago dipelo tša mphato wa marematlou ka gona. Ngwala lenaneo thermo le metsotso ya kopano ya tšatši leo.

[30]**2.2 TŠA BOPHELO BJA MOHU**

Motseng wa geno go hlokošetše motsebalegi. Ngwala tša bophelo bja mohu bjo bo tlogo balwa ka letšatši la poloko bjalo ka ge o kgopetšwe ke ba lapa.

[30]**2.3 LENGWALO LA SEGWERA**

O lemogile gore mogwera wa gago o fetogile go ditiro tše mpe tše a bego a di dira. Mo ngwalele lengwalo o mo lebogiše go diphetogo tše.

[30]**2.4 POLEDIŠANO**

Sarita le Bera ba boledišana ka bohlokwa bja gore motho a tsebe maemo a gagwe ka HIV/Aids. Yo mongwe o re go na le mohola mola yo mongwe a re go no swana fela. Tšweletša poledišana ya bona.

[30]**PALOMOKA YA KAROLO YA B: 30**

KAROLO YA C: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE KOPANA**POTŠIŠO YA 3**

Araba potšišo E TEE go tše tharo tše di latelago. Botelele bja karabo ya gago e be mantšu a go se fete a 100 (diteng fela).

Setšweletšwa se rulaganywe ka lenaneo la go swana le la mmepe wa monagano goba lenaneo leo le ka go thušago go rulaganya. O tla fiwa meputso ya go rulaganya.

3.1 KARATA YA TALETŠO

Rakgolo/Makgolo wa gago o fetša mengwaga ye masome a seswai. Ba lapa ba rulagantše go mo direla moletlo wa matswalo. Thala karata ya taletšo yeo e tla balwago seyalemoyeng sa Thobela FM go mema meloko le metswalela go tšwa kgole le kgauswi.

[20]**3.2 PUKUTŠATŠI**

O be o le gona ge sehlopa sa gago sa mmamoratwa se thopa sefoka sa dipapadi tša CAF. Tšweletša ditiragalo tša letšatši leo la makgaolakgang ka gare ga **pukutšatši** ya gago.

[20]**3.3 DITAELO**

Moratho wa gago o tšea leeto le letelele ka sefatanaga. Mo ngwalele ditaelo o mo hlahle ka dilo tšeo a swanetšego go di dira pele a ka otlela sefatanaga.

[20]

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 20
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 100